

**Žrtve između bezbednosti,
ljudskih prava i pravde:
lokalni i globalni kontekst**

Knjiga apstrakata

Viktimološko društvo Srbije

011/63 03 022

011/22 88 040

065/5486421

vdsrbija@gmail.com

www.vds.org.rs

Beograd, 30. novembar i 1. decembar 2017. godine

Taso Deljković Alma
Alma.Taso-Deljkovic@sudbih.gov.ba

Vasiljević-Prodanović Danica
vp.danica@gmail.com

Vilić Vida
vila979@gmail.com

Watkins Jelena
jelena.watkins@gmail.com

Žunić Natalija
natalija@prafak.ni.ac.rs

*Žrtve između bezbednosti, ljudskih prava i
pravde: lokalni i globalni kontekst*

Knjiga apstrakata

Beograd, 30. novembar i 1. decembar 2017. godine

Mihić Svetlana svetlanamihic@vojvodina.gov.rs	Petrevska Ivana petrevska@yahoo.com
Milosavljević-Dukić Ivana ivana.dukic@czodo.rs	Petrevska Ljupka ljupka.petrevska@fpsp.edu.rs
Mirčić-Čaluković Gorjana goganc@yahoo.com	Radietić-Lovrić Sanja sanja.radicic-lovric@gmail.com
Mršević Zorica zorica.mrsevic@gmail.com	Radović Ivana ir@astrara.rs
Nikolić Jasmina ydsribija@gmail.com	Reiter Axelle Axelle.Reiter@eui.eu
Nikolić-Ristanović Vesna vnikolicristanovic@gmail.com	Šaćiri Bejan bejansaciri@yahoo.com
Normil-Skakavac Nadjhia mnormil@vsu.edu	Savić Nedja neda.savic.8@gmail.com
Pantelić Stana jasmina.puhaca@mup.gov.rs	Sheehory Bitton Mally mally@bezeqint.net
Papamichail Stella stypapa@yahoo.gr	Stanković Vladan vladan.stankovic@fpsp.edu.rs
Paraušić Ana parausicana@gmail.com	Stevković Ljiljana stevkovicij@gmail.com
Parmentier Stephan Stephan.Parmentier@law.kuleuven.be	Šugman Stubbs Katja katia.sugman@pf.uni-lj.si
Paunović Nikola dzon1925@gmail.com	Tankosić Bojana bojanatankosic@yahoo.com
Peovska Nataša natasa.akademija@yahoo.com	Tankosić Tanja Tanjka.Tankosic@sudbih.gov.ba
Peskova Martina MPeskova@jksj.justice.cz	

kao primer dobre prakse, koja ima za cilj da efikasno osvetli i odgovori na potrebe žrtava i profesionalaca, i ima značajan efekat u premoščavanju postojecig jaza između neujednačenog tretmana žrtava, s jedne, i primene Direktive o pravima žrtava širom Evrope, sa druge strane.

Plenarna sesija 3: Žrtve, ljudska prava i globalna nesigurnost

Pravda za žrtve - nova dimenzija u krivičnopravnom sistemu

Prof. Dr. Girija Shankar Bajpai

Pravni fakultet, Univerzitet u Delhiju, Indija

Aktivizam vezan za žrtve kriminaliteta prošao je kroz razne faze, kao što su sistem socijalne zaštite, prava i pružanje pomoći žrtvama. Međutim, pitanje vezano za učešće žrtve u krivičnom postupku je i dalje slabost mnogih pravosudnih sistema. Učešće žrtve u krivičnopravnom sistemu je veoma značajno jer omogućava žrtvi da utiče na doношење odluka u različitim fazama krivičnog postupka. Značajan napredak u ovom pogledu postignut je na globalnom nivou, omogućujući žrtvi da učestvuje u krivičnom postupku. To podrazumeva uključivanje žrtve u fazu podizanja optužnice, izjašnjavanja o krivici, unakrsnog ispitivanja, ocenjivanja dokaza, saslušanja vezana za puštanje uz kauciju, uslovnu kaznu, saslušanje vezano za određivanje sankcije i slično.

Pravosudni sistem u Indiji nedavno je uveo određene promene u ovom pravcu i sada žrtva može da učestvuje u različitim fazama krivičnog postupka. Značajno pravo je pravo žrtve na žalbu i uključivanje žrtve u saslušanje vezano za puštanje uz kauciju i tako dalje. Uprkos nekim naprecima, pravosudni sistem u Indiji još uvek ne odgovara u dovoljnoj meri na potrebe, prava i učešće žrtava kriminaliteta u krivičnom postupku. Ovaj rad otvara generičku diskusiju o ovoj temi, diskutujući o međunarodnom razvoju, pritom kritikujući domaće zakone i pravosudni sistem vezano za učešće žrtava u krivičnopravnom sistemu. Rad takođe naglašava mogućnosti da se žrtva doveđe u sam centar krivičnopravnog sistema, posebno u svetu nekih značajnih sudskih odluka koje je doneo Vrhovni sud Indije.

Žrtve terorizma i žrtve borbe protiv terorizma: Zaštita ljudskih prava žrtava u kontekstu globalne nesigurnosti i terorizma

Dr Axelle Reiter

Evropski univerzitetski institut, Italija

Savremeni razvoj pojma legitimnih državnih moći je rezultat procesa internacionalizacije suvereniteta i normalizacije vanrednih situacija. Od 11.

neoliberalnog tipa. Pitanje je i u kojoj meri država može da štiti i realizuje ljudska prava u uslovima usurpiranja nacionalnog suvereniteta od strane globalnog korporativnog establišmenta. Neoliberalna paradigma ljudskih prava zasniva se na unapredavanju i zaštiti kolektivnih prava globalnog kapitala radi dobrobiti korporacija koju postavlja iznad dobrobiti pojedinaca/ki i lokalne zajednice. Ova paradigma osporava ulogu države i poziva na oslobođanje sve većeg prostora za kapital radi ekonomске globalizacije koja počiva na deregulaciji i smanjivanju državnih investicija i kontrole. Stoga se efikasno i dosledno ostvaruju i šire one norme ljudskih prava koje odgovaraju interesima globalnog kapitala. Kao primer lokalnog konteksta predstavice se stanje i tendencije u Republici Srbiji. Cilj rada je ukazivanje na nužnost primene holističkog i interdisciplinarnog pristupa u monitoringu i evaluaciji stanja ljudskih prava i položaja žrtava kršenja ljudskih prava. Funkcionisanje sistema ljudskih prava ne može se ispravno oceniti i unaprediti bez sagledavanja društvenog i ekonomskog konteksta u kojem se norme i standardi ljudskih prava "proizvode" i primenjuju. Rad ukazuje na nužnost premeštanja fokusa sa bavljenja unapređenjem *forme* (normi) ka bavljenju unapređenjem *suštine* (moralna, pravde i pravičnosti).

Globalni obrasci savremenog terorizma: obim, viktimizacija i način izvršenja

Prof. dr Sladana Đurić

Univerzitet u Beogradu, Fakultet bezbednosti, Beograd, Srbija

Ana Paranić, MsC

Univerzitet u Beogradu, Fakultet bezbednosti, Beograd, Srbija

Uprkos značajnom akademskom interesovanju za fenomen terorizma, do nedavno se malo toga znalo o obrascima rizika od terorističkih napada širom sveta. Tradicionalni izvori podataka o krivičnim delima, poput zvanične evidencije policije i studija o viktimizaciji, ubočljeno ne registruju podatke o terorističkim napadima ili žrtvama terorizma. Ipak, zahvaljujući razvoju sve obuhvatnijih specijalizovanih on-line baza podataka, moguće je steći uvid u globalne trendove ovog kompleksnog fenomena. U radu ćemo predstaviti neke obrasce terorističkih napada, kao i viktimizacije terorizmom za period 1970. do 2016. godine, izvedene iz metaanalize podataka jedne od najsvetobuhvatnijih i najreferisanijih baza podataka – Baze globalnog terorizma (*Global terrorism database*). Našom analizom je obuhvaceno 169459 incidenta u 205 zemalja i teritorija. Tako dobijeni nalazi, uz komparativno sagledavanje postojećih istraživačkih uopštavanja, omogućili su nam okvinski uvid u sledeći set pitanja: Kakvi su trendovi koji se odnose na obim terorističkih napada i broj žrtava? Da

li postoje razlike u geografskoj rasprostranjenosti terorističkih napada i njihovih žrtava? Koji su obrasci promena u načinu izvršenja terorističkih napada u ispitivanom periodu? Uopšteno se može zaključiti da se obim terorističkih napada u posmatranom periodu značajno uvećao. Ukupan broj terorističkih napada, kao i žrtava povećavao se od sredine do kraja sedamdesetih godina, da bi tokom osamdesetih godina uglavnom bio stabilan, a zatim ponovo porastao početkom devedesetih godina 20. veka. Kasnih devedesetih godina dolazi do smanjenja obima terorističke aktivnosti, da bi na početku novog milenijuma bio zabeležen novi rast. Upikos opšteprihvaćenoj tvrdnji o eskalaciji terorističkog nasilja nakon napada 9. septembra 2001. godine, podaci ukazuju da je dramatičan porast zabeležen tek u periodu od 2010. do 2014. godine. Naš sledeći nalaz upućuje na to da obrasci i rizika od terorističkih napada značajno variraju u različitim zemljama i regionima. Teroristički napadi se koncentrišu u malom broju zemalja: u deset zemalja dogodilo se gotovo 40% svih terorističkih napada, dok je više od tri četvrtine svih napada locirano u oko 30 zemalja sveta. Više od 50% svih terorističkih napada odigralo se u dva svetska regiona: Latinskoj Americi i Zapadnoj Evropi. Najveći broj stradalih je u Latinskoj Americi, zatim Južnoj Aziji i Africi. Interesantan je podatak da je, iako je obim izvršenih terorističkih napada u Zapadnoj Evropi značajan, ovaj region tek peti po broju žrtava. Naredni set nalaza ukazuje na to da su se način i ciljevi izvršenja terorističkih napada promenili od sedamdesetih godina do danas. Poslednjih pet godina značajno je povećan broj bombaskih napada, dok su primarne mete sve češće građani. U najvećem broju terorističkih napada stradalo je do 10 osoba. Iako izneti nalazi pružaju uvide u globalne trendove, smatramo da mogu biti okvir za dalje mapiranje obrazaca viktimanizacije terorističkim napadima, što treba da bude osnov svakog adekvatnog planiranja politika i tretmana žrtava.

Bezbednost kao element društvene dobrobiti

Dr Aleksandra Bulatović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Srbija

U radu se razmatra organizovani kriminalitet kao fenomen koji utiče na društvo i ukupnost kvaliteta društvenog života. U kontekstu tradicionalnog razumevanja ljudskih prava u demokratskom društvu, primena savremenih dominantnih strategija u politici borbe protiv organizovanog kriminala ugrožava ljudska prava. Aktuelan trend u modalitetima suprostavljanja organizovanom kriminalu iskazuje se kroz njihovo ispoljavanje u uskom spektru represivnih odgovora na bezbednosne pretnje čime se politika borbe protiv organizovanog kriminala između izvan okvira društvenog blagostanja kao koncepta koji usmerava društveno organizovanje. Posledica primene takve politike borbe protiv

nekim institucionalnim dimenzijama nakanade štete. Klijučni argument koji se iznosi je da su tri navedena aspekta od suštinskog značaja u nastojanju da se nakanada štete žrtvama shvati ozbiljno u post-konfliktnim situacijama, uključujući i onu na prostoru bivše Jugoslavije.

Obuka policije o potreбама žrtava rodno baziranog nasilja - Projekat PROTASIS

Prof. dr Vasiliki Artinopoulos
Panteion Univerzitet društvenih i političkih nauka u Atini, Grčka

Viktimanizacija može imati veliki uticaj i raznovrsne efekte na žrtve, koje se istovremeno suočavaju sa reakcijom socijalnog okruženja. Istraživanje praktične primene Direktive 2012/29/EU o uspostavljanju minimalnih standarda o pravima, podršci i zaštiti žrtava kriminalita na nivou država članica EU (Direktiva o pravima žrtava) pokazuje da kao najznačajniji izazov i dalje ostaje obaveza da se osigura da sve žrtve imaju pristup podršci zasnovanoj na njenim specifičnim potrebama. Policijski službenici su najčešće prva tačka kontakta koju žrtva ima sa državnim organima. U tom kontekstu, očekuje se da policijski službenici pokazuju određene veštine prilikom kontakta sa žrtvama, naročito sa žrtvama koje imaju specifične potrebe zbog ljudičnih karakteristika ili konkretnе situacije u kojoj su se našle, kao što su žrtve rodno baziranog nasilja i deca žrtve. Projekat PROTASIS (finansiran u okviru EC Grant Agreement JUST/2015/RDAP/AG/VICT/9318) je dizajniran na osnovu unapredene, sveobuhvatne, na dokazima zasnovane i, što je najvažnije, metodologije koja u fokusu ima žrtvu. Naučne i praktične aktivnosti projekta razvijene su na osnovu postojećih znanja i istraživanja sprovedenih u okviru prethodnih projekata finansiranih od strane EU, kao i na identifikovanju i razmeni dobrih praksi u cilju prenošenja i razvijanja efikasnih radnih metoda za policijske službenike u Evropi. PROTASIS projekt realizuje konzorcijum od šest organizacija, koje predvodi Evropska organizacija za javno pravo (European Public Law Organization), a podržavaju ga tri pridružena partnera. Glavni cilj projekta PROTASIS je da doprinesne stvaranju prijateljski nastrojenog okruženja za žrtve u situacijama kontaktira žrtve sa policijom. To treba da se postigne kroz obezbeđivanje postupanja sa žrtvom s poštovanjem i na senzitivan način, i to kroz poboljšanje i jačanje vestina komunikacije policijskih službenika i znanja o tome kako da saraduju sa žrtvom. Osim toga, cilj projekta je da proizvede naučne i praktične rezultate koji će doprineti efikasnoj implementaciji i praktičnoj primeni Direktive o pravima žrtava i dalje omogućiti sprovođenje mera zaštite na nacionalnom i evropskom nivou (tj. Regulative (EU) 606/2013 za uzajamno priznavanje mera zaštite u gradanskim pitanjima, Direktive 2011/99/EU o Evropskoj mjeri zaštite). PROTASIS tening modul se predstavlja